

ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์
ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
PEOPLE'S SATISFACTION FOR USING ONLINE MEDIA FOR PROPAGATION OF
KHAO KUB INTHARAM TEMPLE, PAKTHO DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE

[1]วิลาวัลย์ พวงกฤษ Wirawan Puangkrit [2]พระครูวาทิวัณณ Phrakru Wateeworawat

[3]พระครูวิสุทธิฐานันท์คุณ Phrakhru Wisutthanantakhun

[1] [2] [3]วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ratchaburi Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya, Thailand

Corresponding Author E-mail: Toesnook2828@gmail.com

Article Received: December 30, 2023. Revised: April 07, 2024. Accepted: April 07, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยมีระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยในส่วนของ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลภาคสนามจากประชาชนในตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 370 คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และในส่วนของ การวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 ท่าน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจต่อเสียง ด้านความพึงพอใจต่อภาพวิดีโอ ด้านความพึงพอใจต่อ ด้านความพึงพอใจต่อภาพเคลื่อนไหว และด้านความพึงพอใจต่อเนื้อความหรือตัวอักษร ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อาชีพ และรายได้มีความคิดเห็นที่มีต่อความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ และการศึกษามีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3) ปัญหา อุปสรรค ได้แก่ ขาดการยกพุทธพจน์ตามหลักพระไตรปิฎก เนื้อหาส่วนใหญ่ยกหลักธรรมลึกลับซึ่งเกินไป ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการเผยแพร่ ขาดสื่อภาพนิ่งที่น่าสนใจและทันสมัย ผู้เผยแพร่ไม่สามารถสื่อหลักธรรมที่เข้าใจง่ายให้เหมาะสม ขาดเทคนิคในการพูดสื่อสาร ขาดนักเผยแพร่ นักเทศน์ และนักจัดรายการที่มีชื่อเสียงและประสบการณ์ สื่อที่เผยแพร่

ไม่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ไม่ผลิตสื่อเสียงที่เหมาะสมกับปัจจุบัน ขาดบุคลากรและจิตอาสาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านภาพวีดิโอเผยแพร่ และข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีเนื้อหาสาระที่ดีเหมาะสมกับผู้ฟัง มีคำคมคำกลอนเพื่อจูงใจผู้ฟัง มีถ้อยคำสุภาพไพเราะ อักษรชัดเจน มีบทสรุป มีงบประมาณในการเผยแพร่ พัฒนาสื่อด้านภาพนิ่งเกี่ยวกับนิทานธรรมะ พุทธสุภาษิต คำคมคำกลอน ใช้สื่อธรรมชาติสาธิตได้ แสดงธรรมะแบบเทศนาโวหาร ควรใช้สื่อทางเสียงบทเพลงธรรมะ พัฒนาสื่อเสียงเกี่ยวกับบทพระธรรมเทศนา อธิบายธรรมะแบบผสมผสาน การแปล เทศน์มหาชาติ พัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการตัดต่อภาพวีดิโอ จัดหาพระนักเผยแผ่ที่มีลีลามือธรรม

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, การเผยแพร่พระพุทธศาสนา, สื่อออนไลน์

ABSTRACT

The objectives of this research article were 1) to study the level of people's satisfaction for using online media for propagation of Khao Kub Intharam Temple, Paktho District, Ratchaburi Province, 2) to compare the people's satisfaction for using online media for propagation of Khao Kub Intharam Temple, Paktho District, Ratchaburi Province by classifying according to personal factors and 3) to study problems, obstacles and suggestions of people's satisfaction for using online media for propagation of Khao Kub Intharam Temple, Paktho District, Ratchaburi Province. The research methodology was a mixed method research. In part of the quantitative research, a questionnaire was used as a tool to collect field data from 370 people who lived in Ang-Hin Sub-district, Paktho District, Ratchaburi Province, data was analyzed by finding frequency, percentage, mean, standard deviation, hypothesis testing by T-test, F-test, and one-way ANOVA and in part of qualitative research, document analysis and the interview form were used as the tools for collecting field data from 9 key informants and analyzing the data with contextual content analysis techniques. The results showed that; 1) The level of people's satisfaction for using online media for propagation of Khao Kub Intharam Temple, Paktho District, Ratchaburi Province in general, the opinion was at the highest level, when considering individually, it was found that they were at the highest level in all 5 aspects, namely, satisfaction with sound, satisfaction with video images, satisfaction with slides, satisfaction with moving images, and satisfaction with content or letter, respectively. 2) The comparative results of people's satisfaction for using online media for propagation of Khao Kub Intharam Temple, Paktho District, Ratchaburi Province by classifying according to personal factors, it was found that personal factors such as gender, career and income had opinions towards the people's satisfaction for using online media for propagation of Khao Kub Intharam Temple, Paktho District, Ratchaburi Province was no difference therefore, the research hypothesis was rejected. As for age and education, they were significantly different at 0.01 therefore, the research hypothesis was accepted. 3) The problems and obstacles included lack of mention of the Buddha's words according to the Tipitaka principles, most of the doctrine contents were too profound, and lack of budget to support

the propagation, lack of interesting and modern slides, inability to communicate principles that were easy to understand appropriately, lack of communication techniques, lack of famous and experienced propagators, media was not suitable for target groups, not producing sound media suitable for the present, lack of personnel and volunteers who have expertise in video propagation and suggestions were having good content that suitable for the listeners, quotes and poems to motivate the listeners, use kind and polite words, clear characters, having a conclusion, having a propagation budget, develop the slides of Buddhist storytelling, Buddhist proverbs, quotes and poems, use natural media to demonstrate, teaching Dhamma in a sermon style, use the audio media of Dhamma songs, developing audio media about the sermon, explain the Dhamma in combination, intone, Thet Maha Chat, develop personnel with knowledge and expertise in video editing and provide the propagate monks with style and enjoyment.

Keywords: Satisfaction, Buddhist Propagation, Online Media

บทนำ

ครั้งพุทธกาลพระพุทธเจ้าทรงใช้วิธีการเผยแผ่ที่มีความแตกต่างกันมากมายหลากหลายวิธี แต่ไม่ว่าจะทรงใช้วิธีไหนก็ประสบผลสำเร็จเสมอ ความสำเร็จเช่นว่านี้ไม่ใช่เป็นเหตุผลเฉพาะยุคสมัยเท่านั้น แต่ยังอาศัยบารมีธรรมที่ทรงสร้างเพื่อจะทำหน้าที่ของพระศาสดา ทรงได้แสดงไว้ในสถานที่ต่างๆ iva พระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นที่พึ่งของโลก ทรงบำเพ็ญบารมีให้บริบูรณ์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่สิ่งมีชีวิตทั้งหลาย พระองค์ได้ตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว เอกบุคคคลเมื่อบังเกิดขึ้นในโลก ย่อมบังเกิดเพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่คนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์ต่อชาวโลก เอกบุคคคนั้นคือพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังที่พระพุทธองค์ทรงมีเจตนารมณ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาว่าเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย (พระราชธรรมนิเทศ, 2540)

แต่ในปัจจุบัน โลกมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารในด้านต่างๆ ทำให้วิถีชีวิตประจำวันของผู้คนก็เปลี่ยนไป เหตุนี้ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการและเป้าหมายไปตามวิถีชีวิต ตามค่านิยมของผู้คนในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อไม่ให้ผู้คนเห็นว่าพระพุทธศาสนานั้นล้าสมัย การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน จึงมีวิธีเน้นการสอนโดยการแสดงธรรมเป็นส่วนใหญ่ การแสดงธรรมในปัจจุบันมีวิธีการต่างๆ อาทิเช่น 1) การปาฐกถา คือ การแสดงธรรมโดยการยืนหรือนั่ง แต่ไม่ได้อ่านคัมภีร์ 2) ผู้บรรยาย คือ เป็นผู้รับดำเนินรายการทางสื่อมวลชน เพื่อบรรยายในรายการทางสถานีวิทยุหรือโทรทัศน์ 3) การเขียนบทความผ่านทางสถานีวิทยุหรือโทรทัศน์ มีการเผยแผ่แนวคิด ข้อธรรมผ่านบทความ โดยผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ 4) การเขียนบทความลงวารสารหรือหนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์ทุกชนิด เป็นต้น (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, 2545) ซึ่งการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันยังคงเป็นการดำเนินการตามแนวทางของพระพุทธเจ้าที่ทรงใช้กระบวนการพัฒนาปัญญาเป็นสื่อในการถ่ายทอด และกระบวนการพัฒนาทางปัญญานั้นจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบทั้งสามส่วน ได้แก่ ปัจจัยภายนอกหรือ ปรโตโมสะ คือ การกระตุ้น การแนะนำ การสั่งสอน ปัจจัยภายในหรือโยนิโสมนสิการ คือ กระบวนการคิดและการฝึกอบรมตามมรรควิธี คือ การฝึกอบรมกาย จิต ตามแนวไตรสิกขา (วนิช สุธารัตน์, 2547)

ยุคปัจจุบันการสื่อสารในอินเทอร์เน็ตเปลี่ยนสู่ยุคไฮเปอร์เท็กซ์ (Hypertext Mode) หรือที่รู้จักกันในนามของเวิร์ด ไวด์ เว็บ (World Wide Web) เป็นการสื่อสารผ่านรูปแบบของสื่อประสม (Multimedia) ผ่านรูปภาพ เสียง สี สัน ภาพเคลื่อนไหว และกราฟิกที่สวยงามดึงดูดตา และยังเอื้ออำนวยต่อการเชื่อมโยง (link) ข้อมูลจากเว็บไซต์หนึ่งไปยังเว็บไซต์หนึ่งได้ด้วย ทำให้การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันเป็นที่สนใจ แม้แต่เรื่องของศาสนาเองก็ตาม

อย่างไรก็ตาม กระแสจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น มีผลกระทบทั้งต่อพุทธศาสนาและสังคมโลกโดยรวม อันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างไม่ระมัดระวังย่อมเกิดผลกระทบต่าง ๆ นานัปการ คือ 1) ผลกระทบด้านศีลธรรม ยุคสมัยการติดต่อสื่อสารแบบรวดเร็วของระบบเครือข่ายมีผลก่อให้เกิดโลกที่ไร้พรหมแดน หากเมื่อพิจารณาศีลธรรมของแต่ละประเทศ พบว่า มีความแตกต่างกันประเทศต่าง ๆ บุคคลผู้อยู่ร่วมกันได้ด้วยจารีตประเพณีโดยมีศีลธรรมความดีงามของแต่ละประเทศนั้น ๆ มีการแพร่ภาพหรือข้อมูลข่าวสารที่ไม่ดีไปยังประเทศต่าง ๆ ย่อมมีผลกระทบต่อความรู้สึกของบุคคลในประเทศนั้น ๆ ที่นับถือศาสนาอันแตกต่างกันออกไป 2) ผลกระทบการละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล เพราะการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลหรือรูปภาพต่อสาธารณะชนอาจเป็นข้อมูลที่ไม่เป็นจริง หรือยังไม่สามารถพิสูจน์ความถูกต้องออกสู่สาธารณะชนได้ 3) ผลกระทบการมีส่วนร่วมของบุคคลในสังคมลดน้อยลง ในปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วจากการสื่อสารและจากการทำงานในระบบต่าง ๆ ที่สำคัญยังมีอีกด้านหนึ่งกับการมีส่วนร่วมของกิจกรรมทางด้านสังคมย่อมมีการพบปะสังสรรค์กันนั้น โอกาสอาจน้อยลงไปเรื่อย ๆ (4) ผลการก่ออาชญากรรมบนระบบเครือข่าย จะเห็นได้ว่าความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ก่อเกิดปัญหาอาชญากรรมรูปแบบใหม่ เช่น อาชญากรรมทางด้านการขโมยข้อมูลสารสนเทศ การขโมยความลับ การหลอกลวง รวมถึงการบ่อนทำลายข้อมูลจากการใช้โปรแกรมไวรัสหลากหลายรูปแบบ และ 5) ผลต่อการรับวัฒนธรรมโดยการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของบุคคลในสังคมโลก ทำให้เกิดการมอมเมาเยาวชนในรูปแบบของการเล่นเกมอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งส่งผลกระทบการพัฒนาอารมณ์ ด้านจิตใจของเยาวชน ทำให้เกิดการกลืนวัฒนธรรมวิถีเดิมของแต่ละประเทศซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของสังคมนั้น (พระไพศาล วิสาโล อ้างใน เมธี เชษฐวิสุต, 2562)

วัดเขาภูอินทาราม เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 1 ตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ตั้งวัด เมื่อ 19 กันยายน พ.ศ. 2505 และได้พระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ. 2506 ปัจจุบัน มี พระครูสุนทรสารวาที (ทองดี ญาณสาโร) ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเชิงรุก ผ่านช่องทางต่างๆ รวมถึงช่องทางออนไลน์ ซึ่งเป็นระบบการประชาสัมพันธ์และเผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยใหม่ที่ยุคสมัย โดยเว็บเพจของวัดเขาภูอินทาราม จะมีรายละเอียดต่างๆ อาทิ ประวัติ ข่าวประชาสัมพันธ์ กิจกรรมของทางวัด สิ่งสำคัญภายในวัด ทำเนียบเจ้าอาวาส ทำเนียบพระสงฆ์ ทำเนียบสามเณร คณะกรรมการวัด วัดอุ้มคง ปฎิทินกิจกรรม สมุดเยี่ยมวัด เอกสารดาวน์โหลด และกระดานสนทนาติดต่อวัด อีกด้วย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยเป็นสารสนเทศสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้ในการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี และเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่จะศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อยู่ในตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 4,883 คน โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากการสุ่มแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 รูป/คน จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 พระสงฆ์ในตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี กลุ่มที่ 2 หัวหน้าหน่วยงานราชการในตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี กลุ่มที่ 3 ผู้นำชุมชนในตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 2) สร้างเครื่องมือ 3) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยผ่านการพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบ ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยมีผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 4) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับผู้ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย และนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 5) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วยเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ รวม 5 ด้าน และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-End Question)

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อนำไปสู่การสนทนา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทกำหนดทิศทางสนทนาร่วมกับผู้สัมภาษณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำความเข้าใจประเด็นคำถามร่วมกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยข้อมูลจากแบบสอบถามเลือกตอบ (Check List) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีรายละเอียดดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม

ที่	ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ความพึงพอใจต่อเนื้อความหรือตัวอักษร	4.70	0.41	มากที่สุด
2	ความพึงพอใจต่อภาพนิ่ง	4.77	0.37	มากที่สุด
3	ความพึงพอใจต่อภาพเคลื่อนไหว	4.75	0.38	มากที่สุด
4	ความพึงพอใจต่อเสียง	4.82	0.36	มากที่สุด
5	ความพึงพอใจต่อภาพวิดีโอ	4.79	0.37	มากที่สุด
	ภาพรวม	4.77	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจต่อเสียงอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความพึงพอใจต่อภาพวิดีโอ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความพึงพอใจต่อภาพนิ่ง อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความพึงพอใจต่อภาพเคลื่อนไหว อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ด้านความพึงพอใจต่อเนื้อความหรือตัวอักษร อยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับโดยมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้ 1) ความพึงพอใจต่อเนื้อความหรือตัวอักษร (Text) มีระดับความคิดเห็นอยู่ใน

ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัดใช้เนื้อความหรือตัวอักษรที่ทำให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมง่ายและลึกซึ้ง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัดมีรูปแบบการใช้เนื้อความหรือตัวอักษรนำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างน่าสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความพึงพอใจต่อภาพนิ่ง (Still Image) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัดมีรูปแบบการใช้รูปภาพที่เหมาะสมประกอบนำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัดมีรูปแบบการใช้รูปภาพประกอบนำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างน่าสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความพึงพอใจต่อภาพเคลื่อนไหว (Animation) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัดมีการใช้เนื้อความหรือตัวอักษรประชาสัมพันธ์กิจกรรม โครงการของวัด ให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจง่าย อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัดมีรูปแบบการใช้ภาพเคลื่อนไหวประกอบนำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างน่าสนใจและวัดใช้ภาพเคลื่อนไหวที่มีเนื้อความ คติธรรม คำสอน แนวคิดอย่างน่าสนใจอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ความพึงพอใจต่อเสียง (Sound) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัดมีรูปแบบการใช้เสียงที่เหมาะสมประกอบนำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และวัดใช้เสียงที่ทำให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมง่ายและลึกซึ้ง อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัดมีรูปแบบการใช้เสียงที่คมชัดประกอบนำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมากที่สุด 5) ด้านความพึงพอใจต่อภาพวิดีโอ (Video) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัดมีการใช้สื่อออนไลน์ประชาสัมพันธ์กิจกรรม โครงการของวัด ให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจง่าย อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัดมีรูปแบบการใช้สื่อออนไลน์ที่คมชัดประกอบนำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

3.1 ปัญหา อุปสรรค ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ทั้ง 5 ด้านมีดังนี้

1. ด้านเนื้อความหรือตัวอักษร (Text) พบว่า การยกกระทู้ธรรม หรือพุทธพจน์นิทาน ธรรมบทที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ขาดการยกพุทธพจน์มาขยายตามหลัก พระไตรปิฎก เนื้อหาที่เผยแพร่ที่เน้นเนื้อหาธรรมะไม่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่ฟัง เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นไปใน แบบลึกซึ้งซึ่งทำให้เข้าใจยากจึงฟังไม่เข้าใจ ยกหลักธรรมที่ยากจนไม่สามารถนำมาบูรณาการในการดำเนินชีวิต ของประชาชนได้

2. ด้านภาพนิ่ง (Still Image) พบว่า ควรจะมีนิทานธรรมะที่เป็นรูปภาพ สื่อพิมพ์ และสื่อ อิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ ประชาชนไม่สนใจการเผยแพร่ด้วยภาพนิ่ง ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการเผยแพร่ ด้วยภาพนิ่ง ขาดสื่อภาพนิ่งที่น่าสนใจและทันสมัยในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา พระผู้เผยแผ่นำภาพที่ไม่ เหมาะสมกับสมณสาธูปขัดต่อหลักพระธรรมวินัยมาโพสต์

3. ด้านภาพเคลื่อนไหว (Animation) พบว่า พระเผยแพร่ไม่สามารถสื่อหลักธรรมที่ยากให้ เข้าใจง่ายให้เหมาะสมแก่ประชาชน ผู้เผยแพร่ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ใช้การสื่อสารที่เข้าใจยากเกินไป พระเผยแพร่พระพุทธศาสนาขาดเทคนิคในการพูดสื่อสาร ควรจะมีนิทานธรรมะที่เป็นรูปเคลื่อนไหวที่เหมาะสม กับผู้รับฟัง ขาดพระภิกษุสามเณรที่เป็นนักเผยแผ่ นักเทศน์ และนักจัดรายการที่มีชื่อเสียงและประสบการณ์

4. ด้านเสียง (Sound) พบว่า คลื่นเสียงในการรับฟังหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไม่ชัด ทำให้น่าเบื่อ สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ไม่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของผู้ฟัง ไม่มีการผลิตสื่อและการฝึกใช้ โสตทัศนูปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย สื่อเสียงที่ใช้เผยแพร่พระพุทธศาสนามีจำนวนน้อยเพราะขาดผู้อุปถัมภ์ ขาดผู้มีความรู้ความสามารถในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประชาชน

5. ด้านภาพวิดีโอ (Video) พบว่า ควรจะมีนิทานธรรมะที่เป็นภาพวิดีโอที่ตอบสนองกับ ประชาชน ขาดงบประมาณที่จะนำมาสนับสนุนการเผยแพร่ด้วยภาพวิดีโอ ขาดแคลนบุคลากรและจิตอาสาที่จะ มาช่วยพัฒนาการเผยแพร่ด้านภาพวิดีโอ พระผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นเจ้าของที่มีภาระงานหลายด้าน พระผู้เผยแผ่ขาดการฝึกอบรมด้านวาทศิลป์และศาสตร์แห่งความรู้ด้านพระพุทธศาสนา

3.2 ข้อเสนอแนะในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ทั้ง 5 ด้าน มีดังนี้

1. ด้านเนื้อความหรือตัวอักษร (Text) พบว่า ควรมีเนื้อหาสาระที่ดี เหมาะสมกับผู้ฟัง มีคำคมคำกลอนเพื่อจูงใจผู้ฟัง ควรมีการใช้ถ้อยคำสุภาพไพเราะ อักษรชัดเจน มีบทสรุป มีคติธรรม ประกอบการเผยแพร่ ควรมีสโลแกนหรือคำขวัญประจำรายการให้ติดหูติดตา ควรอธิบายหลักธรรมให้ผู้ฟังเกิด ความเข้าใจและแทรกภาษาที่ทันสมัย ควรมีเนื้อหาสาระควรหลากหลายน่าสนใจทันสมัยทันเหตุการณ์

2. ด้านภาพนิ่ง (Still Image) พบว่า ควรพัฒนาสื่อด้านภาพนิ่งในการเผยแพร่ เช่น แผ่นติด ท้ายรถ ป้ายข้อความ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ควรจะมีนิทานธรรมะที่เป็นรูปภาพ สื่อพิมพ์ และสื่อ อิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนการเผยแพร่ด้วยภาพนิ่งเพื่อลดภาระแก่วัด ควรพัฒนาสื่อภาพนิ่งที่ทันสมัยที่ช่วยในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและการนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน ควรพัฒนาสื่อภาพนิ่งเกี่ยวกับพุทธสุภาษิต คำคมคำกลอน คำคม ให้แพร่หลายมากขึ้น

3. ด้านภาพเคลื่อนไหว (Animation) พบว่า ควรใช้สื่อธรรมชาติใกล้ตัวสาธิตให้ดูได้ขณะ แสดงธรรมะ ผู้ดำเนินรายการต้องมีความรู้หลักธรรมมีการเสริมศรัทธาให้แก่ผู้ฟังด้วยการใช้นิทานธรรมะ ควรจัดเวทีให้มีการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ดำเนินรายการและประชาชน ควรพัฒนาผู้เผยแผ่ที่ ความรู้ที่ดีและจิตอาสาที่จะทำหน้าที่ในการเผยแพร่ธรรม ควรแสดงธรรมะแบบเทศนาโวหาร พูดให้ความรู้ในสิ่ง ที่ผู้ฟังไม่เคยรู้ให้เข้าใจ

4. ด้านเสียง (Sound) พบว่า ควรใช้สื่อทางเสียงบทเพลงธรรมะมาเป็นเครื่องนารายการหรือคั่นรายการ ควรมีการพัฒนาสื่อเผยแพร่ด้านเสียงให้มีความชัดเจนและรับฟังได้ง่าย ควรพัฒนาสื่อเสียงเกี่ยวกับบทพระธรรมเทศนา อธิบายธรรมะแบบผสมผสาน การแปล เทศน์มหาชาติ ผู้เผยแพร่ควรมีการใช้คำพูดภาษา อักษรชัดเจน มีความสุภาพ สำเนียงไพเราะ นุ่มนวล ผู้เผยแพร่ควรมีการใช้น้ำเสียงในการเผยแพร่และมีการอบรมเทคนิคให้มากขึ้น

5. ด้านภาพวิดีโอ (Video) พบว่า ควรมีการพัฒนาบุคลากรสนับสนุนการเผยแพร่ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการตัดต่อภาพวิดีโอ ควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาสื่อวิดีโอเพื่อใช้เผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประชาชนมากขึ้น ควรอบรมพระที่มีหน้าที่เผยแพร่ด้านวาทศิลป์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา และเทคนิคการเผยแพร่ ควรมีการวางแผนการจัดสื่อวิดีโอที่มีเนื้อหาและระยะเวลาการจัดรายการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ควรจัดหาพระนักเทศน์พระนักเผยแผ่ที่มีลีลา มีอรรถรสในการจัดทำวิดีโอเผยแพร่

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

1. ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขากูปินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า วัดเขากูปินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ ด้วยการประกาศธรรมะหรือหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาให้แพร่ขยายออกไปให้ผู้อื่นได้รับทราบ หากผู้รับฟังเกิดความสนใจจะน้อมนำหลักธรรมคำสอนนั้นไปประพฤติปฏิบัติก็ต้องเป็นไปด้วยความเต็มใจ ไม่บังคับหรือไม่เกิดจากความเชื่อที่ปราศจากปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง เพราะการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเป็นการบอกความจริงแก่ผู้ฟัง มิใช่การโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสมัยปัจจุบันนี้ได้ให้ความสำคัญต่อศาสนทายาทคือพระภิกษุสงฆ์ผู้ออกเผยแผ่ธรรมเป็นอย่างยิ่ง และต้องพึงพาอาศัยบุคคลภายนอกที่เป็นคฤหัสถ์เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุน เป็นกลุ่มคนที่สำคัญต่อพระพุทธศาสนาสืบเรื่อยมา ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับที่ พระวุฒิกัทร อาทโร (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ด้านการศึกษาอบรม ควรเพิ่มการจัดอบรมและเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้แก่พระสงฆ์ให้มากกว่านี้ เพื่อให้พระสงฆ์สามารถเผยแผ่ได้ถูกต้อง ควรตั้งทุนมูลนิธิเพื่อเตรียมดำเนินการเผยแผ่ไว้โดยเฉพาะ ควรจัดหาบุคลากรด้านการเผยแพร่เพิ่มเติม เริ่มสร้างทีมงานในกลุ่มพระเผยแผ่ด้วยกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน ควรมีการฝึกฝนอบรมในเรื่องอาจารย์ความประพฤติตลอดถึงฝ่ายปกครองก็ต้องดูแลพระสงฆ์อย่างเคร่งครัด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจต่อเสียงอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า วัดเขากูปินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ ด้านเสียง (Sound) เสียงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของมัลติมีเดีย โดยจะถูกจัดเก็บในรูปของสัญญาณดิจิทัลซึ่งสามารถเล่นซ้ำกลับไปกลับมาได้เสียง หากในงานมัลติมีเดียมีการใช้งานเสียงที่เราใจและสอดคล้องกับเนื้อหาในการนำเสนอ ช่วยสร้างความน่าสนใจน่าติดตามในเรื่องราวต่างๆ ได้เป็นอย่างดี การใช้เทคโนโลยีเสียงที่ทำให้สามารถสนทนากันได้โดยผ่านเครือข่ายต่างๆ เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงต้องปรับวิธีการในการเผยแพร่ เพื่อให้สอดคล้องกับโลกในยุคปัจจุบัน (ธีรวัสส์ บำเพ็ญบุญบารมี, 2550) ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับที่ พระมหาชูชาติ จิรสุทโธ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบูรณาการการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของ

พระสงฆ์ในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและแนวทางการเผยแพร่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อออนไลน์ของพระสงฆ์ ประกอบด้วยเผยแพร่พระพุทธศาสนาในช่องทางโซเชียลมีเดียเฟสบุ๊ก (Facebook) โดยใช้เป็นทำภาพนิ่งหรือเป็นสื่อวิดีโอสด (Live) และยูทูบ (Youtube) เป็นกิจกรรมที่พระสงฆ์ได้จัดงาน เช่น งานบรรพชาสามเณร งานอุปสมบท งานวันมาฆบูชา งานวันวิสาขบูชา งานสวดมนต์ข้ามปี โดยสอดแทรกหัวข้อธรรมนั้นๆ และขยายใจความในหัวข้อธรรมให้เข้าใจง่าย โดยใช้ภาษาในการสื่อสารแบบร่วมสมัย และเปิดช่องทางให้มีการถามตอบทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้กับความต้องการของผู้รับสาร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ความพึงพอใจต่อเนื้อความหรือตัวอักษร แสดงให้เห็นว่า วัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ เนื้อความหรือตัวอักษร (Text) ข้อความหรือตัวอักษรถือว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของมัลติมีเดีย ระบบมัลติมีเดียที่นำเสนอผ่านจอภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ นอกจากจะมีรูปแบบและสีของตัวอักษรให้เลือกมากมายตามความต้องการแล้วยังสามารถกำหนดลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ ได้ตอบในระหว่างการนำเสนอได้อีกด้วยโดยการเผยแพร่พระพุทธศาสนาต้องเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมและตามทันความเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์จึงจะทำให้กลายเป็นเครือข่ายสังคมพระพุทธศาสนาโดยไม่ได้กระทบต่อหลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนาแต่อย่างใด เพราะผู้รับสารสามารถเลือกรับสารได้ตามความสะดวกของผู้รับสารเองหรือหากมีข้อสงสัยในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาก็สามารถใช้โทรศัพท์มือถือ เปิดดูทางเว็บไซต์ทางพระพุทธศาสนา ซึ่งในอนาคตควรมีหลายภาษาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้อย่างทั่วถึง หากยังคิดว่าพระไตรปิฎกยังเป็นหลักคำสอนที่ยากแก่การทำความเข้าใจ องค์การสงฆ์หรือคณะสงฆ์ก็ต้องหาทางปรับปรุงเปลี่ยนแปลงภาษาให้ทันสมัยเหมาะสมแก่ยุคสมัยซึ่งการปรับปรุงนี้ได้ทำให้หลักธรรมดั้งเดิมมีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างไร ภาษาที่เหมาะสมกับคนในสื่อสังคมออนไลน์ควรเป็นข้อความที่สั้น กระชับง่าย เข้าใจได้ทันทีซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับที่ พระมหาชูชาติ จิรสุโข (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบูรณาการการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและแนวทางการเผยแพร่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อออนไลน์ของพระสงฆ์ ประกอบด้วยเผยแพร่พระพุทธศาสนาในช่องทางโซเชียลมีเดียไลน์แอด (Line @) โดยใช้เป็นทำภาพนิ่งหรือเป็นสื่อวิดีโอสดเป็นกิจกรรมที่วัดนั้นๆ ได้จัดงานโดยสอดแทรกหัวข้อธรรมนั้นๆ และขยายใจความในหัวข้อธรรมให้เข้าใจง่ายโดยใช้ภาษาในการสื่อสารแบบร่วมสมัย

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐานการวิจัย 5 ข้อ มีผลการอภิปรายดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะประชาชนในตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ที่แตกต่างกันทางเพศชายและเพศหญิงนั้นได้รับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ที่เป็นเนื้อหาเดียวกันจึงปรากฏผลการวิจัยออกมาเช่นนี้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องผลการวิจัยของพระอธิการปณิธิ อธิปัญโญ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบ

สมมติฐานการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องผลการวิจัยของดาบตำรวจวัฒนา ภัคสังข์ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีตำรวจภูธรหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ จากผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้ว บุคคลที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากจำนวนอายุที่ต่างกันของประชาชนในตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ที่ได้รับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จึงส่งผลออกมาว่ามีความแตกต่างกันตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องผลการวิจัยของดาบตำรวจวัฒนา ภัคสังข์ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีตำรวจภูธรหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ จากผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้ว บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ สอดคล้องผลการวิจัยของพระมหาเอก เมธิกัญญาโณ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของพระนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของพระนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ตัวแปร สถานภาพอายุที่ต่างกันมีผลกระทบจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกัน (ยอมรับสมมติฐาน) และสอดคล้องผลการวิจัยของพระธงชัย สุนทรจาโร (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อแนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

2.3 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากระดับการศึกษาของประชาชนในตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ที่มีความต่างกัน จึงทำให้ได้รับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันได้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องผลการวิจัยของพระอธิการปณิธิ อธิปัญโญ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการ

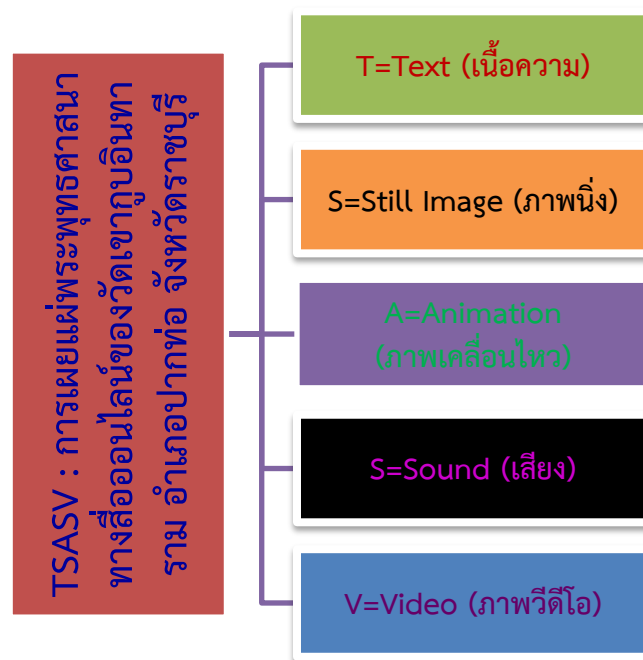
ให้บริการตามหลักสังคหวัตถุขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น จากผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกัน

2.4 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอาชีพพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากอาชีพของประชาชนในตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ส่วนใหญ่ล้วนมีอาชีพที่ไม่แตกต่างกันมากนัก จึงอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดพบผลการวิจัยเช่นนี้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องผลการวิจัยของพระอธิการปณิธิ อธิปัญโญ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องผลการวิจัยของวัฒนา ภัทสังข์ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีตำรวจภูธรหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้ว บุคคลที่มีอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านรายได้พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากรายได้ของประชาชนในตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แต่ละคนนั้นมีรายได้ไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะอยู่ในตำบลเดียวกันจึงทำให้ปรากฏผลออกมาเช่นนี้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องผลการวิจัยของพระครูสังฆรักษ์พิทย ญาณโร (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยยุคดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับสังคมดิจิทัลของพระสงฆ์ไทยผ่านทางช่องทางเฟสบุ๊ค (Facebook) ยูทูบ (Youtube) เว็บไซต์ (Website) ใช้การอัดโหลดรูปภาพ วิดีโอ และการตอบปัญหาเป็นไปในรูปแบบสื่อมัลติมีเดีย เช่น การปาฐกถา การบรรยาย การสัมมนา การสัมภาษณ์ ฯลฯ แล้วนำเสนอพุทธธรรมด้วยการอัดโหลดวิดีโอตามช่องทางสื่อสารต่างๆ เพื่อให้ผู้ฟังจะได้รับฟังธรรมผ่านช่องทางดิจิทัล เพื่อเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับบุคคลที่ไม่มีเวลาในการเข้าวัด ฟังธรรม เพื่อเป็นข้อคิดธรรมะสะกิดใจ หรือปลูกให้ตื่นเพื่อจะได้ละเว้นจากการทำความชั่วหรือได้กลับมาประพฤติปฏิบัติธรรม เป็นต้น

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยคือความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี สรุปเป็น “TSASV” ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย TSASV

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขากูปินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย ดังนี้

TSASV เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ 5 ด้าน คือ เนื้อความ (Text) ภาพนิ่ง (Still Image) ภาพเคลื่อนไหว (Animation) เสียง (Sound) ภาพวิดีโอ (Video) อันเป็นการดำเนินงานของวัดเขากูปินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ เพื่อให้หลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาแพร่หลาย แพร่ออกไป กว้างออกไป ให้ประชาชนได้รับรู้และเกิดความพึงพอใจจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ โดยมีรายละเอียดของ TSASV ดังนี้

T=Text (เนื้อความ) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ด้วยเนื้อความหรือตัวอักษร ความคมชัดของเนื้อความหรือตัวอักษร ความเหมาะสมของเนื้อความหรือตัวอักษร ความสะดวกต่อการใช้งานของเนื้อความหรือตัวอักษร ความง่ายต่อการทำความเข้าใจของเนื้อความหรือตัวอักษร และคุณภาพในการสื่อสารพุทธธรรมหรือหลักธรรมของเนื้อความหรือตัวอักษร

S=Still Image (ภาพนิ่ง) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ด้วยภาพนิ่ง ความคมชัดของภาพนิ่ง ความเหมาะสมของภาพนิ่ง ความสะดวกต่อการใช้งานของภาพนิ่ง ความง่ายต่อการทำความเข้าใจของภาพนิ่ง และคุณภาพในการสื่อสารพุทธธรรมหรือหลักธรรมของภาพนิ่ง

A=Animation (ภาพเคลื่อนไหว) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ด้วยภาพเคลื่อนไหว ความคมชัดของภาพเคลื่อนไหว ความเหมาะสมของภาพเคลื่อนไหว ความสะดวกต่อการใช้งานของภาพเคลื่อนไหว ความง่ายต่อการทำความเข้าใจของภาพเคลื่อนไหว และคุณภาพในการสื่อสารพุทธธรรมหรือหลักธรรมของภาพเคลื่อนไหว

S=Sound (เสียง) การเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ด้วยเสียง ความต่อเนื่องของเสียง ความเหมาะสมของเสียง ความสะดวกต่อการใช้งานของเสียง ความง่ายต่อการทำความเข้าใจของเสียง และคุณภาพในการสื่อสารพุทธธรรมหรือหลักธรรมของเสียง

V=Video (ภาพวิดีโอ) การเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ด้วยภาพวิดีโอ ความคมชัดของภาพวิดีโอ ความเหมาะสมของภาพวิดีโอ ความสะดวกต่อการใช้งานของภาพวิดีโอ ความง่ายต่อการทำความเข้าใจของภาพวิดีโอ คุณภาพในการสื่อสารพุทธธรรมหรือหลักธรรมของภาพวิดีโอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านความพึงพอใจต่อเนื้อหาหรือตัวอักษร (Text) พบว่า อันดับสุดท้าย คือ วัดมีรูปแบบการใช้เนื้อหาหรือตัวอักษรนำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่น่าสนใจ เหตุนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรอบรมพัฒนาวัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทั้งด้านเนื้อหาและอักขรมากขึ้น

1.2 ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านความพึงพอใจต่อภาพนิ่ง (Still Image) พบว่า อันดับสุดท้าย คือ วัดมีรูปแบบการใช้รูปภาพประกอบนำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่น่าสนใจ เหตุนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรเกี่ยวกับเครื่องมือเผยแพร่พระพุทธศาสนาเกี่ยวกับภาพนิ่ง

1.3 ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านความพึงพอใจต่อภาพเคลื่อนไหว (Animation) พบว่า อันดับสุดท้าย คือ วัดมีรูปแบบการใช้ภาพเคลื่อนไหวประกอบนำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่น่าสนใจ และวัดใช้ภาพเคลื่อนไหวที่มีเนื้อหา ความดีธรรม คำสอน แนวคิดที่น่าสนใจ เหตุนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการอบรมพัฒนาวัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการพัฒนาการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการตัดต่อภาพเคลื่อนไหว

1.4 ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านความพึงพอใจต่อเสียง (Sound) พบว่า อันดับสุดท้าย คือ วัดมีรูปแบบการใช้เสียงที่คมชัดประกอบนำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เหตุนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการนำไปซื้ออุปกรณ์เสียงในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

1.5 ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านความพึงพอใจต่อภาพวิดีโอ (Video) พบว่า อันดับสุดท้าย คือ วัดมีรูปแบบการใช้สื่อออนไลน์ที่คมชัดประกอบนำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เหตุนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการอบรมพัฒนาวัดให้มีบุคลากรที่สามารถใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและแนวการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของ
วัดเขาภูอินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางสื่อออนไลน์ของวัดเขาภู
อินทาราม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

เอกสารอ้างอิง

- ธีรวิศ บำเพ็ญบุญบารมี. (2550). การเผยแพร่พระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเบญจกัญญา.
- พระครูสังฆรักษ์พิทย ญาณธโร. (2561). ศึกษาการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยยุคดิจิทัล.
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธงชัย สุนทรธาดา. (2561). แนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์
อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาชูชาติ จิรสุทโธ. (2564). การบูรณาการการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อสังคม
ออนไลน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเอก เมธิกัญญา. (2563). พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของพระภิกษุระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ จิตตญาณ). (2540). พุทธวิธีเผยแพร่พระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระวุฒิกัทร อาทโร. (2555). บทบาทของพระสงฆ์ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนาอำเภอดอนตูม จังหวัด
นครปฐม. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอธิการปณิธิ อธิปัญโญ. (2556). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุของ
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น. (2545). คู่มืออบรมนักเทศน์. ขอนแก่น: คลัง
น่านวิทย์.
- วนิช สุธารัตน์. (2547). ความคิดและความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วัฒนา ภัคสังข์. (2555). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานี
ตำรวจภูธรหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.